

**Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад вищої освіти
“Вінницька академія безперервної освіти”**

Кафедра екології, природничих та математичних наук

**«СОЗОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ РАРИТЕТНИХ ВИДІВ
РОСЛИН НА ТЕРИТОРІЇ НПП «КАРМЕЛЮКОВЕ ПОДІЛЛЯ»**

Роботу виконав:

Романчук Олександр Пилипович

Науковий керівник:

Серебряков В.В., доктор
біологічних наук, професор,
професор кафедри екології,
природничих та математичних наук
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Актуальність теми: Збереження екосистемного різноманіття є одним з найважливіших завдань суспільства для забезпечення його сталого розвитку (СР), що має значення для всіх сфер його діяльності (економічної, соціальної, екологічної). Це завдання було сформульовано в документах Всесвітніх екологічних Самітів (Ріо+10, +20), Директивах і Регламентах ЄС, Конвенцій ООН і ЄС, Всеєвропейській стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (Софія, 1995), Угоді про асоціацію між ЄС та Україною (Київ, 2014).

Мета магістерської кваліфікаційної роботи науково-методичні і практичні основи збереження раритетних видів рослин на території НПП “Кармелюкове Поділля”

Об’єкт дослідження – біотопи раритетних видів рослин в межах території НПП “Кармелюкове Поділля”, заходи щодо їх збереження та збалансованого використання.

Предмет дослідження – вплив чинників середовища на біотопи раритетних видів рослин в межах території НПП “Кармелюкове Поділля”, заходи щодо їх збереження та збалансованого використання.

Завдання:

- 1) вивчити закордонний і вітчизняний досвід аспекти збереження раритетних видів рослин;
- 2) дослідити біотичне різноманіття і особливості змін біогеоценотичного покриву на території НПП “Кармелюкове Поділля”;
- 3) встановити кількість раритетних видів рослин, що відносяться до різних соцологічних категорій, визначивши стан їх збереження в різних біотопах;
- 4) запропонувати комплекс заходів для збереження природної флори та визначити шляхи їх збалансованого використання в структурі НПП “Кармелюкове Поділля”;

Матеріали і методи дослідження

Дослідження проводились в межах функціональних зон території НПП “Кармелюкове Поділля”. Інформаційною базою досліджень послужили відібрані й опрацьовані матеріали парку, Літопис природи парку, звіти й доповіді про збереження природних екосистем, природного біорізноманіття та раритетної флори в межах парку, план заходів з наукової та науково-технічної діяльності НПП «Кармелюкове Поділля» на 2022 р.

Методи дослідження:

загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: *камеральні* (визначення таксономічно-типологічного, біоморфологічного, еколого-ценотичного і адвентивного фіторізноманіття, що поширене в різних екотопах парку); *комплексні, системні, ретроспективні і порівняльні* аналізи (для виявлення причинно-наслідкових зв'язків щодо антропогенної трансформації природних фітоценозів, їх видового складу, ступеня збереженості); *детально-маршрутні* (виявлення впливу негативних чинників на природні біотопи, екосистеми, оселища і фіторізноманіття загалом); *польові* (вивчення впливу різних чинників на функціонування біотопів парку); *статистичні* (отримання достовірних результатів на основі регресійного, дисперсійного і кореляційного методів); *картографічні* (створення картосхем).

Гіпотеза дослідження полягала в тому, щоб провести науково-методичні і практичні основи збереження раритетних видів рослин на території НПП “Кармелюкове Поділля”

Інноваційність результатів дослідження полягала в тому, що визначено біотопи раритетних видів рослин в межах території НПП “Кармелюкове Поділля”, заходи щодо їх збереження та збалансованого використання.

Теоретичне значення дослідження полягало в тому, що подано:

наукові полігони НПП “Кармелюкове Поділля” – пробні площі дослідження раритетних видів рослин;

встановлено профілі і трансекти дослідження раритетних видів рослин в межах парку;

на основі проведено дослідження запропоновано заходи для збереження природної флори та визначити шляхи їх збалансованого використання в структурі НПП “Кармелюкове Поділля”.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці плану заходів збереження раритетних видів рослин на території НПП «Кармелюкове Поділля»

Результати дослідження апробовано у:

фаховому виданні (категорія “Б”) за спеціальністю 03.00.16 - Екологія:
Мудрак О.В., Мудрак Г.В., Серебряков В.В., Щерблюк А.Л., **Романчук О.П.**
Обґрунтування розширення території національного природного парку
“Кармелюкове Поділля”. *Агроекологічний журнал*. 2021. № 1. С. 14–30.

На виконання **першого завдання** у магістерській кваліфікаційній роботі розглянуто загальні відомості про національний парк «Кармелюкове Поділля».

Проаналізовано функціональне зонування території НПП «Кармелюкове Поділля»

Встановлено зміни меж території парку.

На виконання **другого завдання** у магістерській роботі розглянуто матеріали і методи проведення дослідження.

Розглянуто наукові полігони НПП “Кармелюкове Поділля” – пробні площі дослідження раритетних видів рослин

Подано профілі і трансекти дослідження раритетних видів рослин в межах парку .

Розглянуто створенні фенопости у Лузькому і Червоногребельському ПНДВ в межах парку.

На виконання **третього завдання** у магістерській кваліфікаційній роботі були розглянуто екологічні аспекти збереження раритетних видів рослин в межах НПП «Кармелюкове Поділля».

З'ясовано загальну характеристику рослинності парку, біотопи поширення рідкісних видів рослин.

Раритети прилеглої території

Ковила волосиста

Цмин піщаний

Відкасник татарниколистий

Півники угорські

Основним завданням Парку є не тільки охорона природних ландшафтів, що є на його території, але й охорона рідкісних лісових, лучно-степових і болотних угруповань, збереження біорізноманіття загалом.

Збереження сприятливого екологічного стану ландшафтів Парку можна здійснити лише шляхом обмеження експлуатації й ренатуралізації прилеглих болотних і водних ландшафтних комплексів заказника «Ставки» через підвищення рівня вод у водоймах і болотах.

На сьогодні проблему ренатуралізації ландшафтних комплексів парку ур. «Вишенька» та прилеглого заказника «Ставки» слід вирішувати комплексно й багатопланово, що передбачає:

- відновлення рівня води у водоймах та налагодження моніторингу водного балансу;
- підтоплення окремих ділянок трав'яних та лісових боліт;
- відновлення чистоти води у ставках та побудови обвалувань з метою недопущення попадання будь-яких стоків у водойми;
- організацію моніторингу ходу відновних процесів у ставках та оточуючих болотах тощо.

Дякую за увагу!